

John Smith skriver:

Det Rådgivende Udvalg for Færøerne

– Årsag og virkning. 2. del

Det, af Statsministeren nedsatte, Rådgivende Udvalg, har til opgave at følge den økonomiske udvikling på Færøerne (når dette skønnes nødvendigt), med pligt til at afgive udtalelser til statens myndigheder, vedr. statsstøtte til investeringsvirksomhed på Færøerne og hvor statsmyndighederne er pålagt underretningsspligt om alle foranstaltninger af betydning for de økonomiske forhold på Færøerne, samt pålæg om at drage omsorg for at Udvalget får lejlighed til at udtale sig i forbindelse med bevillingsansøgninger til investeringsvirksomhed på Færøerne. At Det Rådgivende Udvalg for Færøerne, dets skøn og konklusioner, kan være af helt afgørende betydning for færøsk økonomisk trivsel, blev forsat påpeget i en artikel, publiceret den 13.5. i færøsk presse.

Det Rådgivende Udvalgs april 89 rapport, konkluderer (helt rigtig) at (kun) en 50% forøgelse af færøsk eksport er en vej ud af den krise, som færøsk erhvervsliv helt indlysende, for eller siden måtte komme i.

Af gode grunde (anvist i tidligere artikel) findes der i april 89 rapporten ikke nogen umiddelbart anvendelig rådgivning, der, hvis fulgt, kunne medvirke til en 50% forøgelse af færøsk eksport, tværtimod så bliver der i forhold slået fast at, en udvikling hen imod en forøgelse af eksporten er udelukket.

Man fristes til at tro, at det Rådgivende Udvalg her gør sig skyldigt i nøjagtig den samme misere som majoritetsgruppen indenfor færøsk "erhvervsplanlægning" gør sig skyldige i. Man erkender, at ressourcerne er maksimalt beskattet og med beskæring i udenlandske kvoter, er der således vægtnæssig sat absolutte grænser for yderligere færøsk eksportvækst.

At majoriteten i færøsk "erhvervsliv" nedgør disse, nu maximerede 120 mill. kg. i en sådan grad, at de kun indbringer 50% i eksportværdi, fremgår ikke nogen steder i april-89-rapporten fra Det Rådgivende Udvalg.

Det kan således konstateres, at den såkaldte mængdepsykose, der gør sig gældende indenfor færøsk erhvervsliv også når at penetrere et seriøst arbejdende Rådgivende Udvalg, nedsat af selve Statsministeriet.

Der er ingen som helst tvivl om, at man på Færøerne har problemer indenfor fiskerierhvervet. Dette gør sig særlig gældende indenfor den sektor, der omfatter de landbaserede filetfabrikker og det hertil relaterede flådegrundlag. Problemerne må, udefra betragtet, forekomme fuldstændig uoploselige, og dette synspunkt synes i høj grad understreget og forstærket af den måde problematikken fra officiel side bliver kommenteret og beskrevet, at eksempelvis det Færøske Fiskeriråd, af den Færøske Rederiforening, af Fiskasolan og nu også af det Rådgivende Udvalg.

Det kan forekomme omsonst og formålsløst, til danske fonds og institutioner, vedholdende, fra dele af færøsk erhvervsliv, at fremsende ansøgninger om finansiering af et nu fiskeritøjer m.m., til Færøerne.

Det er forståeligt, at en vedholdende strøm af finansieringsansøgninger til f.eks. Skibskreditfondens og Realkreditinstituttet for Færøerne o.s.v. må afstedkomme både fra dansk og fra færøsk side bliver påpeget, at den samlede færøske flåde er alt for stor til de ressourcer, færingerne har til rådighed.

Med udgangspunkt i den sidste rapport, fra det Rådgivende Udvalg, København april 89, så skulle man, som en selvfølgelig konsekvens af denne, afholde sig fra (fra færøsk side) at ansøge om – samt (fra dansk side) at bevilge finansiering til en yderligere forøgelse af en flåde, der i forvejen, ifølge rapporten, er altfor stor.

Erkendelsen af en orientering om de dybere liggende årsager synes derfor påkrævet i det en gentagen strøm af ansøgninger om finansiering af nye projekter, må forekomme paradoksal.

Men i en tabu-verden er paradokser en uafvendelig konsekvens. Endnu en

paradoksalt må det derfor forekomme, når man, som her, vil påstå, at der aldrig før i Færøernes historie har været så stort et behov for finansiering af et nu fiskeriskibe, som på nuværende tidspunkt og i en tidsramme rækkende 5–10 år frem i tiden.

Latent har der vel de sidste årtier i den færøske befolkning, ligget en indre overbevisning om, at vi før eller senere igen blev henvist til (tvunget til) grundlæggende at ændre vores måde at fange fisk på. Principielt henimod den traditionelle måde. Forløberen til dette tidspunkt indtraf vel da man fra politisk hold godkendte bygning og finansiering af to avancerede lineskibe (indlemmet i den færøske flåde i henholdsvis okt. 87 og april 88, efter at der i 17 år udelukkende var satset i trawlere).

Til belysning af det berettigede i påstanden om finansieringsbehovet til en omstrukturering af de færøske flåde, skal der vises til direktør Birgit Danielsen's udtalelser i færøsk presse, april 1988, hvor der for første gang fra kompetent hold blev trukket i det tabuslør, der har dækket over det faktum, at Færøerne i de sidste 15–17 år har satset i et forkert flådegrundlag (Birgit Danielsen er direktør for det foretagende, der på en slags andelsbasis varetager mere en 90% af al produktion og eksport for Færøerne, endvidere er han bestyrelsesformand for godt og vel 40% af den samlede færøske bankverden, poster han har bestridt de sidste par årtier med samt andre nøglestillinger indenfor færøsk erhvervsliv).

Disse hans udtalelser indeholder også erkendelsen af, at vi hurtigt muligt bør strukturerer hele nær- og mellemdistanceflåden således, at der igen opnås en rimelig procentuel fordeling imellem de to anvendte fagstemetoder, trawl- og lineformen.

Som tidligere nævnt, så er der i de sidste forløbne 17 år ikke bygget lineskibe til fiskeri i færøsk nær- og mellemdistancevande.

En konsekvens heraf er, at mellem 70 og 80% af den samlede ressource, bliver taget med trawl.

I henhold til B.D., har vi således bygget en forkert flåde – ikke når vi ser på rationalitet (omkostninger pr. fangst kilo fisk, men forkert når det kommer til råfiskens kvalitative egenskaber, idet resultatet for tiden er, at vi „kun udnytter“ den samlede fiskersource halvt.

Af direktør Birgit Danielsen's udtalelser 1 år tilbage i tiden kan udledes, at trawlerflådens råfiskeleverancer til de færøske filetfabrikker er i en så nedgjort tilstand, (p.g.a. den anvendte teknik), at der kun opnås 50% endeværdi for produkter, der normalt ville indbringe optimalt pris på 40 kr./ekspokilo (til sammenligning med aktuel værdi, der ligger på ca. 20 kr. kg.).

Udtalelsen blev suppleret med følgende overvejelser, med hensyn til økonomien i disse nye skibe. Citat: „Jeg ved ikke just hvordan det bliver med økonomien for lineskibe, sammenlignet med trawlere. Denne må man så vurdere om“.

Denne, nu 1 år gamle udtalelse kan nu suppleres med følgende: Efter 1 år i drift, uden problemer af nogen art, kan det konstateres, at økonomien for ovennævnte skibstype er i orden, samtidig med at der er opstået vished for 23% større vægtdybte over filetmaskinerne, udaf de fisk, der

er landet til filetfabrikkerne fra disse nye lineskibe.

Der er igen tvivl om, at det færøske fiskerierhverv står ved en korsvej og at vi er henvist til en omstrukturering af det, som Birgit Danielsen kalder „En forkert flåde“ hen imod de lineskibe, der blev bygget som en kon-

sekvens af det forrige landstyes beslutning om investering i rationalitet og kvalitet, samt den af B.D. efterlyste mellemting. Denne mellemting, kommer utvivlsomt at bestå af et lineskib, der med 5–6 mands besætning skal kunne tackle 3x20.000 kroge/24 h, samt i sæsonen med computeriseret el-hydraulisk udstyr at kunne fiske storser, af hvilke der ved Færøerne kan tages 30 – 40.000 ton/år, der, når denne er krogfanget, kan danne grundlag for særligt indbringende produktion af såkaldt 300 g vare til EF-markedet.

på kontinentet. Dette som nødvendigt alternativ til metode, der er den almindelige i dag, hvor hovedparten af sej-fisken bliver taget med trawl og får en så hård medfart, at endeværdien på de produkter, der kan fremstilles af denne råfisk, ligger helt nede på ca. 9 kr./kg., en situation, der er resultatet i alvorlige overvejelser om helt at standse denne form for fiskeri.

Det burde således være indlysende, at vi i dag står overfor en problemstilling, hvor løsningen på – ikke alene fiskerierhvervets problemer – men hele Færøernes samlede økonomiske problemer – kun kan ses mulig som en konsekvens af en hurtig forøgelse af færøsk eksport – ikke i mængde, men i antal kroner pr. ekspokilo.

Denne kan kun opnås ved hjælp af en succesfuld udskiftning af flådegrundlaget, fra overvejende trawlerdominans til lineskibe, som i praksis har vist sig egnede, både teknisk og finansielt. En omfattende erkendelse er tvingende nødvendig, en erkendelse, der også finder vej ind i Det Rådgivende Udvalgs rapport for 1989. En fastholden af værende kurs kan kun betegnes med et enkelt ord og det er kollisionskurs.

John Smith